

Лицар вітчизняної науки Анатолію Градовському — 60!

20 березня 2012 року відзначає 60-літній ювілей Анатолій Володимирович Градовський — добре знаний у наукових колах України професор, доктор педагогічних наук, викладач методики навчання української та світової літератур Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Науково-педагогічна і громадська діяльність Анатолія Володимировича тісно пов'язана зі стінами нашого університету, де він працює з 1983 року — більшу половину свого віку.

У цей період він читає лекції з базових дисциплін історико-літературного та методичного циклів — "Історія української літератури першої половини XIX століття. Доба романтизму", "Історія літератури Сходу", "Історія зарубіжної літератури XX століття", "Шкільний курс літератури та методики її викладання", а також ряду спецкурсів. Крім того, керує фаховою практикою студентів, підготовкою кваліфікаційних, дипломних і магістерських робіт. Природжений педагог, чудовий красномовець, вмілий організатор навчально-виховного процесу та наукової роботи, він не мислить себе поза студентським товариством. Треба сказати, що Анатолій Градовський — один з найпопулярніших і улюблених студентами

лекторів Черкаського державного університету. Багато сотень студентів-філологів прилучилося до науки про літературу, до самого мистецтва слова, слухаючи його змістовні, досконалі за формою і забарвлені неповторним тембром курси, читаючи його вдумливі, проникливі наукові праці.

Закономірним підсумком багатолітньої науково-педагогічної діяльності Анатолія Градовського стала підготовка і захист кандидатської і докторської дисертацій. Кандидатську дисертацію "Вивчення української літератури у взаємозв'язках із зарубіжною", в якій по-новому й свіжо розглянуто маловивчену методичну проблему, виокремлено продуктивні способи її подальшої розробки, Анатолій Градовський блискуче захистив у 1995 році в Інституті педагогіки Академії педагогічних наук України.

У 2004 році вчений захищає докторську дисертацію "Теоретико-методичні засади компаративного вивчення шкільного курсу української літератури". Ця праця певною мірою розвиває проблематику кандидатського дослідження на значно ширшому теоретико-літературному та методичному матеріалі. Ідея роботи полягає у розробці теоретико-методичних засад шкільної компаративістики і сформульована в аспекті аналізу естетичного змісту літератури, синтезу різних наукових шляхів осягнення художнього тексту.

Розроблена вченим теоретична система компаративного вивчення шкільного курсу української літератури стає основою ґрунтовної наукової концепції Анатолія Градовського.

Вчений проводить невпинну наукову роботу: плідно співпрацює з лабораторією методики літератури Інституту педагогіки АПН України; є науковим співробітником Центру шевченкознавчих досліджень, що діє при Черкаському держуніверситеті, завідує кафедрою російської мови, зарубіжної літератури та методики навчання. З 2009 року Анатолій Володимирович керує аспірантурою з педагогічних спеціальностей. Під його керівництвом готуються до захисту чимало кандидатських дисертацій, результати досліджень його учнів

публікуються у престижних виданнях України та зарубіжжя. Він автор шести навчально-методичних посібників, більше 150 публікацій з питань методики викладання, історії та теорії літератури. Йому належать численні теоретико-літературні й методичні публікації, зокрема книги "І чужому научайтесь, й свого не цурайтесь. Методичні аспекти вивчення української літератури у взаємозв'язках із зарубіжною" (К., 1998), "Компаративний аналіз у системі шкільного курсу літератури: методологія та методика" (Черкаси, 2003), "Магія слова і думки: формування професійної компетенції аналізу художнього твору у майбутніх учителів-словесників" (Черкаси, 2011), "Українська палітра на європейському тлі: формування у майбутніх учителів-словесників навичок компаративного аналізу художнього твору" (Черкаси, 2011)¹.

Анатолій Градовський — співавтор колективних навчально-методичних посібників "Наукові основи методики літератури" (К., 2002), "Ми є. Були. І будем Ми! Виховання національної самосвідомості учнів засобами художньої літератури" (К., 2003), підготовлених групою науковців Інституту педагогіки АПН України. Він маститий автор десятків статей у авторитетних українських часописах, член редколегії журналів "Зарубіжна література в навчальних закладах" й "Українська література в загальноосвітній школі". Виступає з доповідями на багатьох міжнародних і всеукраїнських наукових симпозиумах, конференціях, семінарах, читаннях. Анатолій Володимирович є яскравим репрезентантом того типу науковців, котрі приходять у науку уже із сформованим баченням у ній перспективних ділянок дослідницького пошуку. Ця, сказати б, методологічна зрілість — не результат теоретичних студій, а органічний вислід тривалої (в кілька десятиліть!) практичної діяльності, де, як, відомо, витончуються грані фахової майстерності, вивіряються, ба навіть суттєво корегуються ті чи ті теоретичні моделі.

Анатолій Градовський — вчений обширного творчого діапазону. Його численні друковані праці присвячені в основному п'ятьом національним літературам: українській, французькій, англійській, німецькій та американській. Проглядаючи вже самі назви статей Анатолія Градовського, щораз дивуємося розмаху його інтересів, енциклопедизму дослідницької думки: Ф. Шіллер і Т. Шевченко, П. Верлен і М. Вороний, Г. Велліс і В. Винниченко, В. Вітмен і П. Тичина, К. Гамсун і М. Коцюбинський, А. Рембо і М. Рильський... Неважко помітити, що кожна з цих типологічних парадигм містить у собі ємку літературознавчу проблему, варту, безсумнівно, окремого розлогого вирішення.

Праці вченого вирізняються не лише розмаїттям проблематики й багатобічністю поставлених у них дослідницьких завдань, але й широтою хронологічного охоплення матеріалу. Науковець вдається до вивчення літературних явищ, породжених різними історичними епохами, починаючи з античності й закінчуючи літературно-художнім розвитком ХХ сторіччя.

Ця ж наскрізна тематика ґрунтовно висвітлюється й у згаданих книгах "І чужому научайтесь, й свого не цурайтесь. Методичні аспекти вивчення української літератури у взаємозв'язках із зарубіжною" й "Компаративний аналіз у системі шкільного курсу літератури: методологія та методика". У цих книгах вперше в методичній українській літературі системно проаналізовано аспекти взаємозв'язків української та зарубіжних літератур в старших класах загальноосвітньої школи. На великому фактичному матеріалі автор аргументовано розкриває органічну закоріненість українського письменства в структурах світового літературного процесу.

Надаючи перевагу порівняльно-типологічним студіям над контактено-генетичними зв'язками, Анатолій Градовський через аналіз художнього світу й поетики окремих творів переконливо демонструє, що українська література привносить у світову й навпаки — включає із світової у свою специфічну естетичну систему. Сама просторість цих інтерпретацій дуже широка як у тематичному, так і в хронологічному планах.

Науково-педагогічна діяльність Анатолія Володимировича Градовського отримала високу державну оцінку: він Відмінник освіти України, має почесні грамоти університету, обласної ради, Міністерства освіти та науки України. Науково-методична рада навчально-наукового інституту іноземних мов ЧНУ, методична рада Черкаського національного університету висунула кандидатуру Анатолія Градовського щодо присвоєння звання Заслуженого працівника освіти України. Не маємо сумніву, що Анатолій Володимирович давно заслуговує цієї високої нагороди.

Кафедра російської мови, зарубіжної літератури та методики навчання, науково-методична рада навчально-наукового інституту іноземних мов, колектив Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького щиро вітають Анатолія Володимировича Градовського з ювілеєм і зичать йому нових творчих успіхів, духовних злетів, наукових досягнень, вдячних учнів.

**Юрій Тимошенко,
Олександр Киченко,
Лариса Корновенко**

(Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького)

Редакція приєднується до привітань, бажає ювіляру здоров'я, натхнення, творчого осяяння.

¹ Впродовж тридцяти років учений лишається вірним декільком основним науковим темам, які привертають його увагу й послідовно, поглиблено ним розробляються. Таким, скажімо, є історико-типологічне й порівняльне вивчення літературного процесу. Саме компаративістика в екстраполяції її досягнень на методику викладання української та зарубіжних літератур стала головною, фаховою діяльністю Анатолія Градовського. Показово, що якраз із компаративістською проблематикою дослідник пов'язав теми кандидатської й підготовленої до захисту докторської дисертацій.

Докладну бібліографію і аналіз наукових методичних і компаративних концепцій А. В. Градовського див.: Анатолій Володимирович Градовський: Бібліографічний покажчик праць (до 50-річчя) / Укладач Ю. В. Тимошенко. — Черкаси: ЧНУ, 2002. — 24 с. Юрій Тимошенко. Заповзятий трудівник української науки // Зарубіжна література в школах України. — 2007. — № 3. — С. 35.